

EGE BÖLGESİ SANAYİ ODASI

AYLIK EKONOMİK BÜLTEN

ŞUBAT 2014

Sayı 10

AYLIK EKONOMİK BÜLTEN

DÜNYA EKONOMİSİNDEKİ GELİŞMELER

IMF, Ocak ayında yayımladığı “Küresel Ekonomik Görünüm” (World Economic Outlook) raporunun güncellemesinde 2014 yılına ilişkin küresel büyüme tahminini yukarı yönlü revize etmiştir. Raporda, bir önceki tahminlerin yapıldığı Ekim ayından bu yana gelişmiş ülkelerde talebin beklendiği üzere yukarı yönlü bir seyir izlediği belirtilirken, gelişmekte olan ülkelerde ihracattaki canlanmanın iç talep üzerindeki baskının olumsuz etkilerini sınırlandırdığı vurgulanmıştır.

Dünya Bankası da Ocak ayında yayımladığı “Küresel Ekonomik Beklentiler” (Global Economic Prospects) raporunda, gelişmiş ülkelerde kaydedilen iyileşmenin önümüzdeki dönemde küresel talep koşullarını da olumlu yönde etkileyeceği ve bu durumun ihracat kanalıyla gelişmekte olan ülkelere olumlu etkide bulunacağı vurgulanmıştır. Bu çerçevede büyüme tahminlerini yukarı yönlü revize eden Dünya Bankası, 2014 yılında küresel ekonominin %3,2, gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin de sırasıyla %2,2 ve %5,3 oranında büyüyeceğini tahmin etmiştir.

OECD tarafından açıklanan Bileşik Öncü Göstergeler büyüme hızlarının gelişmiş ülkelerde güçlendiğini, gelişmekte olan ülkelerde ise yatay seyre geldiğini göstermektedir. 6-9 aylık tahminleri ortaya koyan endeks, ekonomik büyümenin, ABD ve İngiltere’de güçlendiğini, Japonya’da genel trendin üzerine çıktığını göstermektedir.

Fed’in gelişmekte olan 15 ülke çapında yaptığı ekonomik kırılganlık analizinde Türkiye kırılganlığı en yüksek olan ülke olurken, ardından Brezilya, Hindistan, Endonezya ve Güney Afrika sıralanmıştır.

Goldman Sachs tarafından yayımlanan bir raporda küresel ekonomideki hızlı büyüme döneminin Eylül 2013’te sona erdiği belirtilmektedir. Son dönemde artan küresel ekonomi yavaşlıyor endişesi, dünya genelinde yatırımcıların riskten kaçmasına ve küresel piyasalarda bir satış dalgasının yaşanmasına neden olmuştur. Goldman Sachs Öncü Göstergeler Endeksi’ne göre, son dört aydır küresel ekonomideki büyümede yavaşlama gözlemlenmiştir.

ABD

Fed 29 Ocak’ta sona eren toplantısında varlık alım programının büyüklüğünü 10 milyar USD daha azaltma kararı almıştır. Böylece, Fed aylık bazda gerçekleştirdiği varlık alımlarını Şubat ayından itibaren 65 milyar USD seviyesine çekmiştir. Fed’in yeni başkanı Janet YELLEN, işsizlikteki düşüşe rağmen istihdam piyasasındaki toparlanmanın tamamlanmaktan çok uzak olduğunu ve ekonomideki genel iyileşme nedeniyle Fed’in tahvil alımlarını kademeli olarak azaltmaya devam etmeyi öngördüğünü ifade etmiştir. Ayrıca, 7 Şubat tarihinde borç tavanı limitinin askıya alınmasının süresi dolmasının ardından ABD Senatosu Mart 2015’e kadar borç tavanının koşulsuz yükseltilmesi tasarısına onay vermiştir.

ABD ekonomisi, Amerikalıların harcamalarının 3 senenin zirvesine çıkmasıyla 2013 yılı dördüncü çeyreğinde %3,2 büyümüştür. 2013 yılı dördüncü çeyrek büyümesi, üçüncü çeyrekteki %4,1’lik büyüme ile birleşerek, yılın ikinci yarısındaki büyüme Mart 2012’de biten 6 aydan beri en güçlü yarıyıl olarak gerçekleşmiştir.

ABD mali yılının ilk 4 aylık döneminde (Ekim-Ocak) bütçe açığı 184 milyar dolar olarak gerçekleşirken, bir önceki yılın aynı döneminde açık 290,4 milyar dolar seviyesinde gerçekleşmiştir.

ABD Ekonomisi için Markit İmalat Sanayi PMI verisi, Ocak ayında 53,7 seviyesine gerilemiştir.

AB VE EURO BÖLGESİ

Euro bölgesinde, büyüme geçen yılın dördüncü çeyreğinde bir önceki çeyreğe göre %0,3 ile beklentilerin üzerinde gerçekleşmiştir. Euro bölgesi sanayi üretimi Aralık'ta %0,7 ile beklentilerin üzerinde düşüş kaydetmiştir.

Avrupa Merkez Bankası, 6 Şubat tarihli toplantısında son dönemde yaşanan deflasyon endişelerine rağmen politika faizinde değişikliğe gitmemiştir.

Euro Bölgesi Ekonomisi için Markit İmalat Sanayi PMI verisi, Ocak ayında 54,0 seviyesine yükselmiştir.

Eurostat verilerine göre, Ocak ayında Euro Bölgesi'nde enflasyon %0,8'den %0,7'ye gerilemiştir. Euro Bölgesi'nde enflasyon son olarak Ekim ayında %0,7 seviyesini görmüş, Avrupa Merkez Bankası da bunun üzerine faiz oranlarını %0,25 seviyesine kadar indirmek zorunda kalmıştır. Eurostat, enflasyondaki düşüşün büyük ölçüde, Ocak ayında %1,2 düşüş kaydeden enerji fiyatlarından kaynaklandığını açıklamıştır.

GSYİH mevsimsel etkilerden arındırılmış öncü verilere göre **Almanya**'da geçen yılın 4. Çeyreğinde bir önceki çeyreğe göre %0,4 ile beklentilerin üzerinde büyüme kaydetmiştir. Enflasyon Ocak ayında (yıllık bazda) %1,3 seviyesinde gerçekleşmiştir. Aralık ayında bu rakam %1,4 seviyesindedir.

Almanya Ekonomisi için Markit İmalat Sanayi PMI verisi, Ocak ayında 32 ayın en yüksek verisi olan 56,5 seviyesine yükselmiştir.

Fransa Ekonomisi öncü verilere göre geçen yılın son çeyreğinde, artan özel yatırımların da etkisiyle, %0,3 büyümüştür. Fransa Ekonomisi için Markit İmalat Sanayi PMI verisi, Ocak ayında 32 ayın en yüksek verisi olan 49,3 seviyesine yükselmiştir.

İngiltere Ekonomisi 2013 yılında %1,9 seviyesinde büyüyerek, 2007 yılından bu yana en iyi büyüme performansını kaydetmiştir. İngiltere Ekonomisi için Markit İmalat Sanayi PMI verisi, Ocak ayında 56,7 seviyesine gerilemiştir.

İtalya Başbakanı Enrico LETTA'nın istifası'na rağmen Matteo RENZI'nin hükümeti şekillendireceği beklentisi neticesinde, kredi derecelendirme kuruluşu Moody's İtalya'nın kredi görünümünü negatiften durağana yükseltmiştir.

JAPONYA

Japonya 2013 yılı 4. çeyrekte bir önceki çeyreğe göre %0,3 oranına büyürken, beklentilerin çok altında kalan bir performans sergilemiştir. Yıllık bazda büyüme ise %1 ile sınırlı kalmıştır.

Japonya 2013 yılı Aralık ayında 6,25 milyar dolarla rekor seviyede cari açık vermiştir. Rekor seviyedeki cari açığa gerekçe olarak zayıflayan Yen ve artan enerji ithalatı maliyeti gösterilmektedir.

Ancak Japon Ekonomisi için Markit İmalat Sanayi PMI verisi, Ocak ayında olan 56,6 seviyesine yükselmiştir.

GELİŞMEKTE OLAN ÜLKELER

Çin Ekonomisi'nde mevcut PMI verileri ekonomik aktivitede yavaşlamanın devam ettiğine işaret etmektedir. 2013 yılı Aralık ayında 50,5 seviyesinde olan Markit İmalat Sanayi PMI Endeksi, Ocak ayı itibariyle 6 ayın en düşük seviyesine inerek 49,5'e gerilemiştir.

Ancak bu yavaşlama sinyallerinin aksine, Çin 2014 yılına dış ticaret rakamlarında beklenmedik bir artışla başlamıştır. İhracat Ocak ayında (yıllık bazda) %10,6 oranında artarken, ithalat %10 oranında yükselmiştir. Çin, 31,9 milyar dolar ile 2009 yılından bu yana, en yüksek Ocak ayı dış ticaret fazlasını gerçekleştirmiştir.

Tüketici fiyatları endeksi yıllık bazda %2,5 oranında artarak Aralık ayındaki seviyesini korurken, üretici fiyatları endeksi %1,6 oranında düşüş kaydetmiştir

Rusya Merkez Bankası, politika faizini %5,5'te sabit tutarken, enflasyon beklentilerinin yükselmesi halinde para politikasını sıkılaştırmaya hazır olduğunu belirtmiştir.

Kredi derecelendirme kuruluşu Fitch, Rusya'nın yerli para ve döviz cinsinden uzun vadeli kredi notunu BBB olarak teyit etmiştir. Fitch tarafından yapılan açıklamada, Rusya'nın finansal yapısının istikrarlı olduğu vurgulanmıştır. Rusya'nın bütçe açığını 2016'ya kadar kapatmakta zorlanmayacağı, Rusya'nın 2014'te %2 büyüyeceği, ancak işgücü yetersizliği ve uzun vadeli reformların eksikliğinin büyümeyi yavaşlattığı ifade edilmiştir.

Hindistan Ekonomisi, Ocak ayında TÜFE, %8,79 artış kaydederek, Aralık'taki %9,87 seviyesinin altına inmeye başlamıştır. ABD'nin parasal genişleme programını azaltmasının ardından geçtiğimiz ay Brezilya, Türkiye ve Güney Afrika gibi gelişen ülkelerle birlikte faiz artışına giden Hindistan Merkez Bankası, enflasyonla mücadelenin devam edeceği ve rupinin değerinin korunacağı mesajlarını vermektedir.

Hint Ekonomisi için HSBC İmalat Sanayi PMI verisi, Ocak ayında olan 51,4 seviyesine yükselmiştir. GSYİH'nin %4,9 oranında büyümesi beklenmektedir.

Arjantin'de yerel para biriminde devalüasyon gerçekleştirilmiş ve Arjantin Pesosu bir haftada %15 değer kaybetmiştir. Ayrıca, ülkede uygulanan sermaye kontrolleri de gevşetilmiştir.

TÜRKİYE

Kredi derecelendirme kuruluşu S&P, Türkiye'nin BB+ olan kredi notunu korurken, durağan olan kredi notu görünümünü, ekonomideki ani yavaşlama riskini de göz önünde bulundurarak, negatife düşürmüştür.

Kasım ayında 55,0 olarak ölçülen ve 32 aylık dönemin zirvesini yakalayan HSBC İmalat Sanayi PMI verisi, o zamandan bu yana düşerek, Ocak ayında 52,7 seviyesine gerilemiştir.

ENFLASYON

%	TÜFE		Yİ-ÜFE	
Ocak	2013	2014	2013	2014
Yıllık	7,31	7,75	1,88	10,72
Yıllık Ort.	8,62	7,53	5,33	5,22
Aylık	1,65	1,98	-0,18	3,32

Tuik tarafından ÜFE 2003 referans yılı olarak, güncel ürün sepetinin ve ağırlıkların yansıtılabilmesine imkan veren zincirleme endeks yöntemiyle tarım ve sanayi kapsamında hesaplanarak NACE Rev.1 sınıflamasına göre bugüne kadar yayımlanmıştır. Diğer göstergelerle karşılaştırılabilir ve Avrupa Birliği normları ile tam uyumlu endeksler oluşturmak amacıyla, tarım sektörü hariç olmak üzere sadece sanayi kapsamında NACE Rev.2 sınıflamasına uygun olan Yurt İçi Üretici Fiyat Endeksi Yİ-ÜFE sanayi sektöründeki üreticilerin yurt içine sattıkları ürünlerin fiyat değişimini yansıtmaktadır. Geçmişte TEFE ve ÜFE olarak adlandırılan endekslerin yerine bundan sonra Yİ-ÜFE kullanılacaktır.

2014 yılı Ocak ayı enflasyon oranı; yıllık TÜFE'de %7,75, Yİ-ÜFE'de %10,72 oranında gerçekleşmiştir. Bir önceki aya göre TÜFE'de %1,98 oranında, Yİ-ÜFE'de ise %3,32 oranında artış yaşanmıştır.

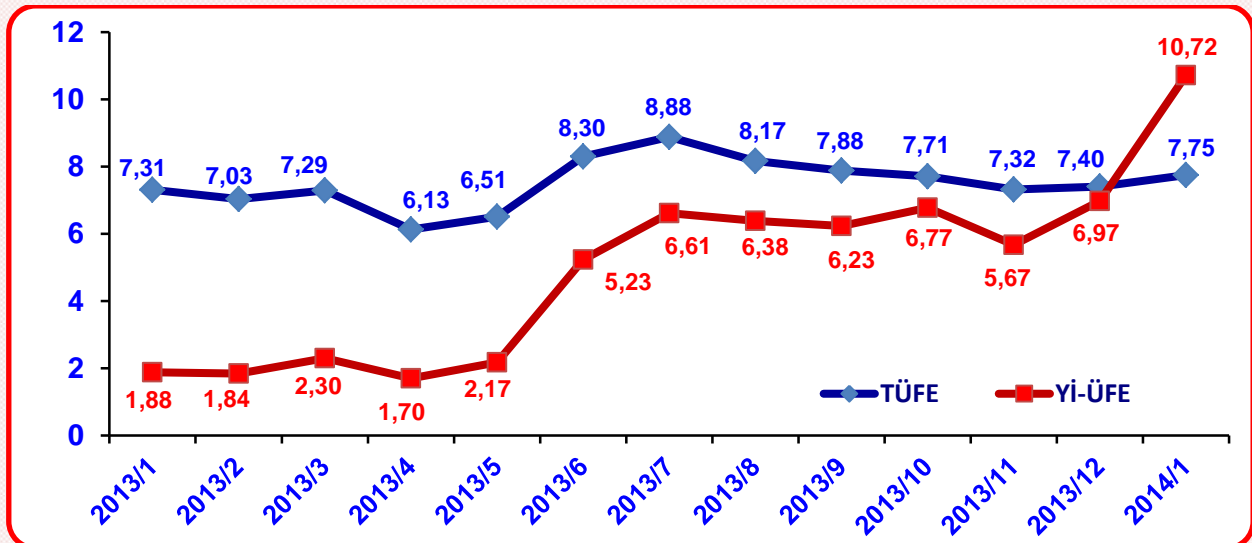
Yıllık en yüksek artış TÜFE'de %11,95 ile ulaştırma grubunda gerçekleşmiştir. Ayrıca TÜFE'de, bir önceki yılın aynı ayına göre, gıda ve alkolsüz içecekler (%10,89), lokanta ve oteller (%10,70), eğitim (%10), ev eşyası (%6,44) en çok artışın olduğu diğer gruplardır.

İstatistiki bölgelere göre yapılan ayırmda; İzmir'de TÜFE, bir önceki yılın aynı ayına göre %8,51 ve on iki aylık ortalamalara göre %7,39 oranında artış gerçekleşmiştir.

Yİ-ÜFE alt kalemleri bazında, bir önceki aya göre; sanayinin üç sektöründen madencilik ve taşocakçılığı sektöründe %3,68, imalat sanayi sektöründe %3,29 ve elektrik ve gaz sektöründe %3,60 ve su sektöründe %1,39 oranında artış gerçekleşmiştir.

Sanayinin alt sektörleri bazında Yİ-ÜFE değerlendirildiğinde; en yüksek aylık artış %7,82 ile diğer mamul eşyalarda gerçekleşirken, onu %6,64 ile metal cevherleri ve %6,15 ile diğer ulaşım araçları izlemiştir. Ayrıca, %0,21 ile temel eczacılık ürünleri ve müstahzarları, %0,53 ile ağaç ve mantar ürünleri, %0,79 ile kömür ve linyit en az artış gösteren alt sektörlerdir.

Yıllık Değişim Oranları (%)

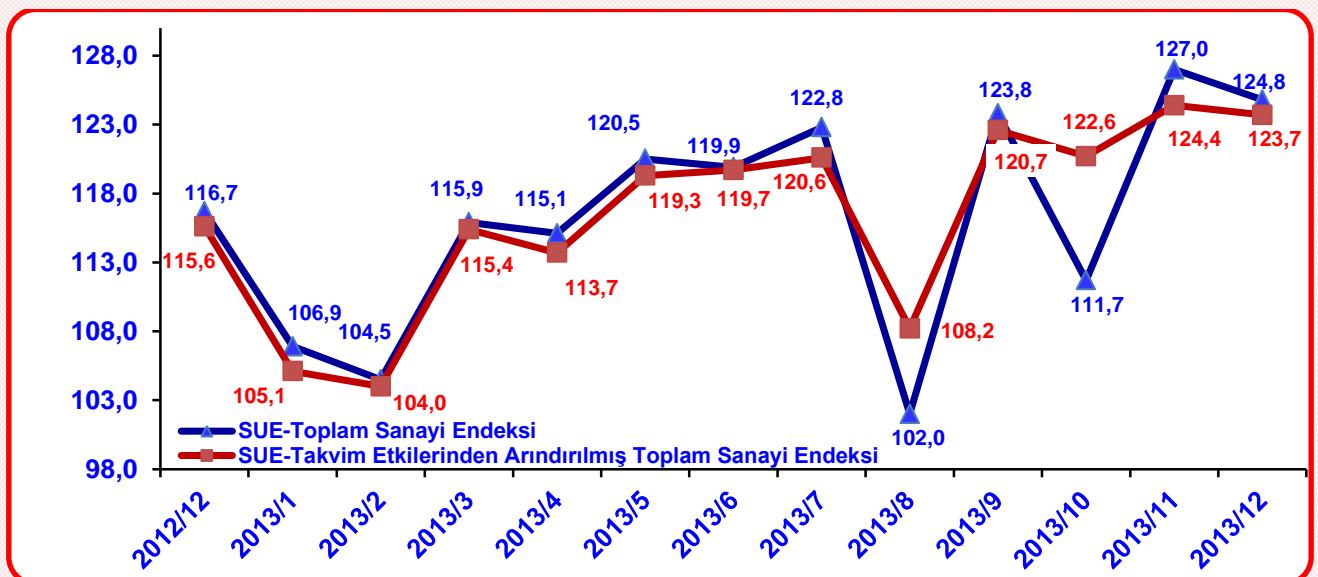
SANAYİ ÜRETİM ENDEKSİ

ARALIK 2013 (2010=100)	Arındırılmamış		Takvim Etkisinden Arındırılmış		Mevsim ve Takvim Etkisinden Arındırılmış	
	Endeks	Değişim (Yıllık)	Endeks	Değişim (Yıllık)	Endeks	Değişim (Aylık)
Toplam Sanayi	124,8	3,0	123,7	7,1	119,5	0,0
Madencilik ve Taşocakçılığı	107,5	-3,6	106,6	3,7	107,5	2,9
İmalat Sanayi	126,2	4,0	125,1	7,4	120,7	-0,6
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklim. Ürt. ve Dağıtım	124,2	0,1	123,1	6,5	117,6	2,8

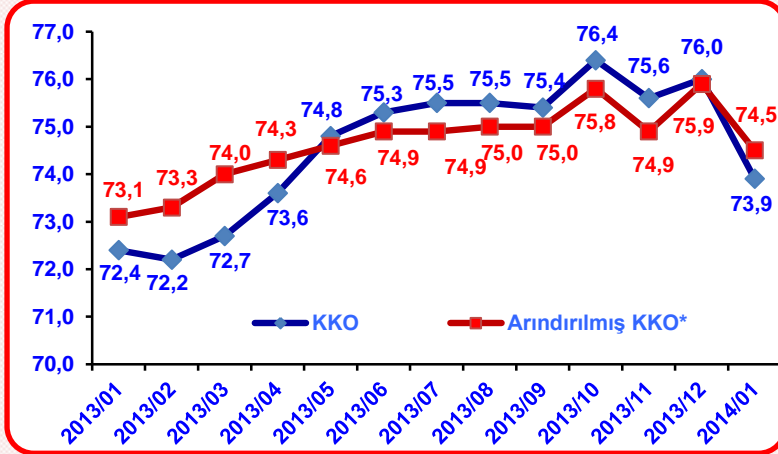
Arındırılmamış Sanayi Üretim Endeksi, 2013 yılında %3 artarken, mevsim ve takvim etkisinden arındırılmış endekste, 2013 yılı Aralık ayında sıfır büyüme gerçekleşmiştir.

Takvim etkisinden arındırılmış Sanayi Üretim Endeksi'ni sektörel bazda değerlendirecek olursak; madencilik ve taşocakçılığı sektörü yıllık endeksi %3,7 oranında, imalat sanayi sektörü endeksi %7,4 oranında ve elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtım sektörü endeksi de %6,5 oranında artmıştır.

Ana sanayi gruplarından 2013 yılı Aralık ayında mevsim ve takvim etkisinden arındırılmış Sanayi Üretim Endeksi'nde, bir önceki aya göre en fazla artış; %2,7 ile enerjide gerçekleşmiştir. İmalat sanayinin alt sektörlerine baktığımızda; 2013 yılı Aralık ayında mevsim ve takvim etkisinden arındırılmış Sanayi Üretim Endeksi'nde, bir önceki aya göre en fazla artış; %29,5 ile diğer ulaşım araçlarının imalatında gerçekleşmiştir. Bu artışı, %18,4 ile tütün ürünleri imalatı ve %9,3 ile başka yerde sınıflandırılmamış makine ve ekipman imalatı izlemiştir. En yüksek azalış ise, %11,5 ile bilgisayarların, elektronik ve optik ürünlerin imalatında gerçekleşmiştir. Bu azalışı, %10,2 ile motorlu kara taşıtı, treyler (römork) ve yarı treyler (yarı römork) imalatı ve %6,3 ile fabrikasyon metal ürünleri imalatı (makine ve teçhizat hariç) izlemiştir.

KAPASİTE KULLANIM ORANI

2014 yılı Ocak ayında Kapasite Kullanım Oranı, %73,9 olarak gerçekleşmiştir.

Bilgisayarların, elektronik ve optik ürünlerin imalatı %87, tekstil ürünlerinin imalatı %79,7, kağıt ve kağıt ürünlerinin imalatı, %79,1 ve başka yerde sınıflandırılmamış makine ve ekipman imalatı %77,9 ile 2014 yılı Ocak ayını en yüksek kapasite ile kapatan sektörlerdir.

HANEHALKI İŞGÜCÜ İSTATİSTİKLERİ

Mevsim etkilerinden arındırılmamış temel işgücü göstergeleri

Kasım	TÜRKİYE		KENT		KIR	
	2012	2013	2012	2013	2012	2013
Kurumsal olmayan nüfus (000)	73.950	74.793	50.566	51.048	23.384	23.745
15 yaş ve üstü nüfus (000)	55.083	55.935	37.794	38.306	17.288	17.628
İşgücü (000)	27.921	28.227	18.569	18.944	9.352	9.283
İstihdam (000)	25.291	25.443	16.467	16.772	8.824	8.671
İşsiz (000)	2.630	2.784	2.102	2.171	528	613
İşgücüne katılma oranı (%)	50,7	50,5	49,1	49,5	54,1	52,7
İstihdam oranı (%)	45,9	45,5	43,6	43,8	51,0	49,2
İşsizlik oranı (%)	9,4	9,9	11,3	11,5	5,6	6,6
Tarım dışı işsizlik oranı (%)	11,7	12,0	11,6	11,8	12,2	12,7
Genç nüfusta işsizlik oranı ⁽¹⁾ (%)	18,8	19,3	21,9	21,1	12,8	15,4
İşgücüne dahil olmayanlar (000)	27.162	27.707	19.225	19.362	7.936	8.345

Türkiye genelinde 2013 yılı Kasım ayı işsizlik oranı, bir önceki yılın aynı ayına göre, 0,5 puan artış ile %9,9 oranında gerçekleşmiştir. Tarım dışı işsizlik oranı %12 olarak kaydedilmiş, işsiz sayısı 154 bin kişi artarak, 2 milyon 784 bin kişiye yükselmiştir.

Genç nüfusta işsizlik oranı %19,3 seviyesine çıkmıştır.

2013 yılı Kasım ayında istihdam edilenlerin %22,5'i tarım, %19,4'ü sanayi, %7,4'ü inşaat ve %50,7'si hizmetler sektöründedir. Önceki yılın aynı dönemi ile karşılaştırıldığında hizmetler sektörünün istihdam edilenler içindeki payı 0,7 puan, sanayi sektörünün payı 0,4 puan ve inşaat sektörünün payı 0,2 artarken, tarım sektörünün istihdam edilenler içindeki payının 1,3 puan azaldığı görülmektedir.

İSTİHDAMIN GELİŞİMİ (Bin kişi, 15+ yaş)

Aylar	SANAYİ	TARIM	İNŞAAT	HİZMETLER	TOPLAM
2012 Kasım	4.813	6.027	1.811	12.640	25.291
2013 Kasım	4.927	5.728	1.889	12.900	25.443

Kaynak: TÜİK

ÖDEMELER DENGESİ

(Milyon Dolar)	Ocak-Aralık		12 Aylık Kümülatif 2013
	2012	2013	
CARİ İŞLEMLER HESABI	-48.497	-65.004	-65.004
SERMAYE-FİNANS HESABI	47.438	61.204	61.204
Doğrudan Yatırımlar (net)	9.150	9.579	9.579
Portföy Yatırımlar (net)	40.789	23.743	23.743
Diğer Yatırımlar (net)	18.365	37.881	37.881
Rezerv Varlıklar (net)	-20.814	-9.911	-9.911
Net Hata ve Noksan	1.059	3.800	3.800

Kaynak: TCMB

2013 yılının Aralık ayında, cari işlemler açığı, 8,3 milyar dolar olarak piyasa beklentilerinin üzerinde gerçekleşerek aylık olarak yılın en yüksek seviyesinde kapatmıştır. 2012 yılı Aralık ayında kümülatif olarak 48,5 milyar dolar açık veren cari işlemler hesabı, 2013 yılı aynı ayında %34 oranında artarak 65 milyar dolar seviyesine ulaşmıştır. 2012 yılı Ocak-Aralık döneminde 5,7 milyar dolar olan net altın ticareti, 2013 yılının aynı döneminde 11,7 milyar dolara yükselerek, cari açık üzerinde etkili olmuştur. Bu bağlamda, net altın ticareti hariç 53,2 milyar dolar gerçekleşen cari işlemler açığı yatay bir seyir izlemiştir.

Son aylarda yavaşlama eğilimde olan turizm gelirleri, bir önceki yılın aynı ayına göre, 2013 yılı Ocak-Aralık döneminde %9,1 artarak 23,2 milyar dolar gerçekleşerek aralık ayında da yavaşlama eğilimini sürdürmüştür.

2013 yılında ikinci bir kredi kuruluşunun Türkiye'nin kredi notunun yatırım yapılabilir seviyeye yükseltmesi beklentisinin gerçekleşeceği ve Fed'in varlık alım programını azaltacağı yönündeki endişelerin etkisinin artmaya başladığı Mayıs ayına kadar portföy yatırımlarının %74'ü gerçekleşmiştir. 2013 yılı Ocak-Aralık döneminde portföy yatırımları, %41,8 oranında azalış göstererek 23,7 milyar dolar seviyesinde gerçekleşmiştir.

Sermaye ve Finansman hesaplarından net doğrudan yatırımlar 2013 yılı Ocak-Aralık döneminde geçen yıla oranla %4,7 oranında artış göstererek cari açığa finansman alanında sınırlı da olsa katkı sağlamaya devam etmiştir. Ayrıca, yurtiçi doğrudan yatırımlarından sermaye yatırımları 2013 yılı Ocak-Aralık döneminde, geçen yıla oranla %5 daralarak 9,6 milyar dolar, net gayrimenkul yatırımları aynı dönemde geçen yıla oranla %15,7 artarak 3 milyar dolar olarak kaydedilmiştir.

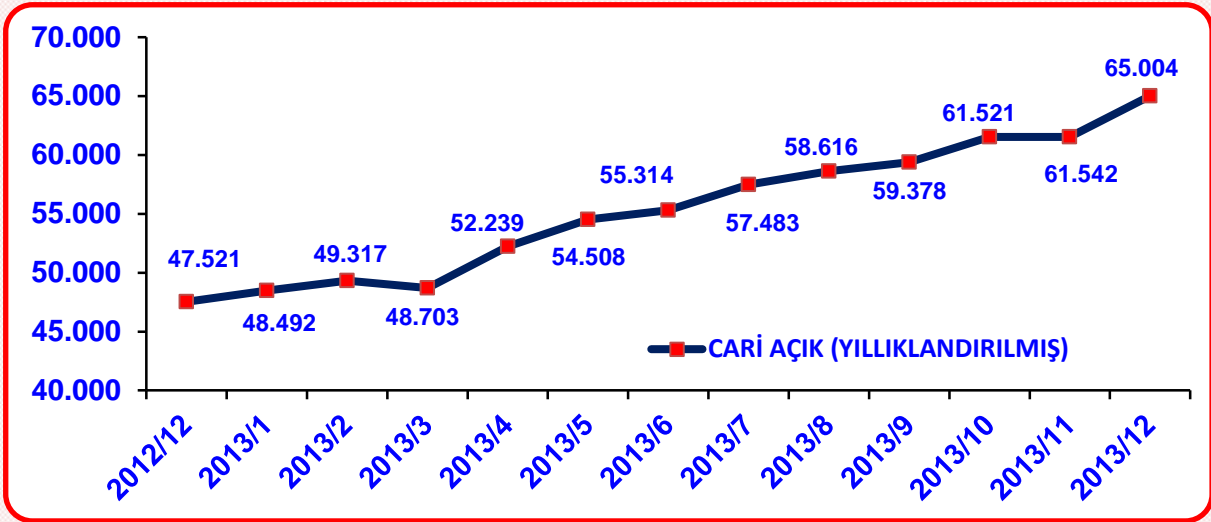
2013 yılının en önemli finansman kaynağı olan diğer yatırımlar yılın ikinci yarısında gelişmekte olan ülkelerin risk görünümünün artmasının ve Türkiye'deki yurtiçi yaşanan olumsuz gelişmelerin etkisiyle, Türkiye'nin riskinin arttığı bir ortamda cari açığa etkili olmuştur. Diğer yatırımlar 2013 yılında geçen yıla oranla %106 oranında rekor bir artışla 37,9 milyar dolara ulaşmıştır.

Rezerv varlıklar 2013 yılı Ocak-Aralık döneminde, geçen yıla oranla %52 azalış göstererek 9,9 milyar dolar gerçekleşmiştir. Yine aynı dönemde net hata noksan miktarı kaynağı belirlenemeyen sermaye akışları olarak 3,8 milyar dolar kaydedilmiştir.

Parasal olmayan net altın ticareti dışında cari açığın az da olsa düştüğü görülmektedir. Bu durum, iç ve dış talebin dengeye ulaşmasının kademeli olarak devam ettiğini göstermektedir.

Merkez Bankası'nın sıkılaştırıcı para politikaları ile BDDK'nın tedbirlerinin iç talebi sınırlandıracağı öngörülmektedir. Ayrıca, 2014 yılında da iç ve dış talepteki dengelenmenin devam edeceği tahmin edilmektedir.

GÜVEN ENDEKSLERİ

Aylar	Reel Kesim Güven Endeksi	Tüketici Güven Endeksi*
2013		
Ocak	102,1	75,8
Şubat	107,5	76,7
Mart	112,1	74,9
Nisan	112,0	75,6
Mayıs	112,5	77,5
Haziran	111,8	76,2
Temmuz	108,7	78,5
Ağustos	107,5	77,2
Eylül	108,5	72,1
Ekim	107,5	75,5
Kasım	104,5	77,5
Aralık	102,1	75
2014		
Ocak	101,4	72,4

*2004-2011 dönemi için modele dayalı yaklaşımla geriye çekme yöntemi uygulanmış olan yeni seri

Reel Kesim Güven Endeksi; azalışını sürdürerek 2014 yılı Ocak ayında, 0,7 puan azalmış ve 101,4 seviyesinde gerçekleşmiştir.

Tüketici Güven Endeksinde de gerileme devam etmiş ve 2014 yılı Ocak ayında bir önceki aya göre, %3,5 oranında azalarak 72,4 seviyesinde gerçekleşmiştir. Bu azalış, olumlu gelecek beklentilerine sahip tüketicilerin azalan seyrinin devam ettiğini göstermektedir. Bu durumda, tüketicilerin tasarruf etme ihtimallerinin de yüksek olacağı öngörülmektedir. Söz konusu güven endekslerindeki bu azalışlara, gündemdeki son operasyonların da büyük etkisi olmuştur.

BÜTÇE GERÇEKLEŞMELERİ

Bütçe, 2013 yılı Ocak ayında 5 milyar 939 milyon TL, 2014 yılı Ocak ayında 1 milyar 907 milyon TL fazla vermiştir. Aynı dönemde bütçe gelirleri %2,8 oranında artarak 37 milyar 908 milyon TL olmuştur. Bütçe giderleri ise, %16,4 oranında artarak 36 milyar TL olarak gerçekleşmiştir.

2014 yılı Ocak ayında vergi gelirleri, bir önceki yılın aynı dönemine göre %15 artarak 32 milyar 707 milyon TL seviyesine ulaşmıştır. Faiz hariç giderlerde %20,5 oranında artarak, 30 milyar 985 milyon TL olarak gerçekleşmiştir. 2013 yılı Ocak ayında 11 milyar 162 milyon TL faiz dışı fazla verilmişken, bu yılın aynı döneminde 6 milyar 923 milyon TL faiz dışı fazla verilmiştir.

Milyon TL	Ocak		Değişim Oranı (%)
	2013	2014	
Bütçe Giderleri	30.933	36.001	16,4
Faiz Hariç Giderler	25.710	30.985	20,5
Faiz Giderleri	5.222	5.016	-4,0
Bütçe Gelirleri	36.872	37.908	2,8
Vergi Gelirleri	28.446	32.707	15,0
Bütçe Dengesi	5.939	1.907	-67,9
Faiz Dışı Denge	11.162	6.923	-38,0

Kaynak: BUMKO

DIŞ TİCARET

Milyon ABD \$		İhracat (FOB)		İthalat (CIF)		Ara (Hammadde) Malları İthalatı		Dış Ticaret Dengesi		İhracatın İthalatı
Aylar	Yıl	Değer	Değişim (%)	Değer	Değişim (%)	Değer	Değişim (%)	Değer	Değişim (%)	Karşılama Oranı (%)
Ocak-Aralık	2012	152.462		236.545		174.930		-84.083		64,5
	2013	151.869	-0,4	251.651	6,4	183.812	5,1	-99.782	18,7	60,3
Aralık	2012	12.605		19.828		14.011		-7.222		63,6
	2013	13.220	4,9	23.137	16,7	16.485	17,7	-9.917	37,3	57,1

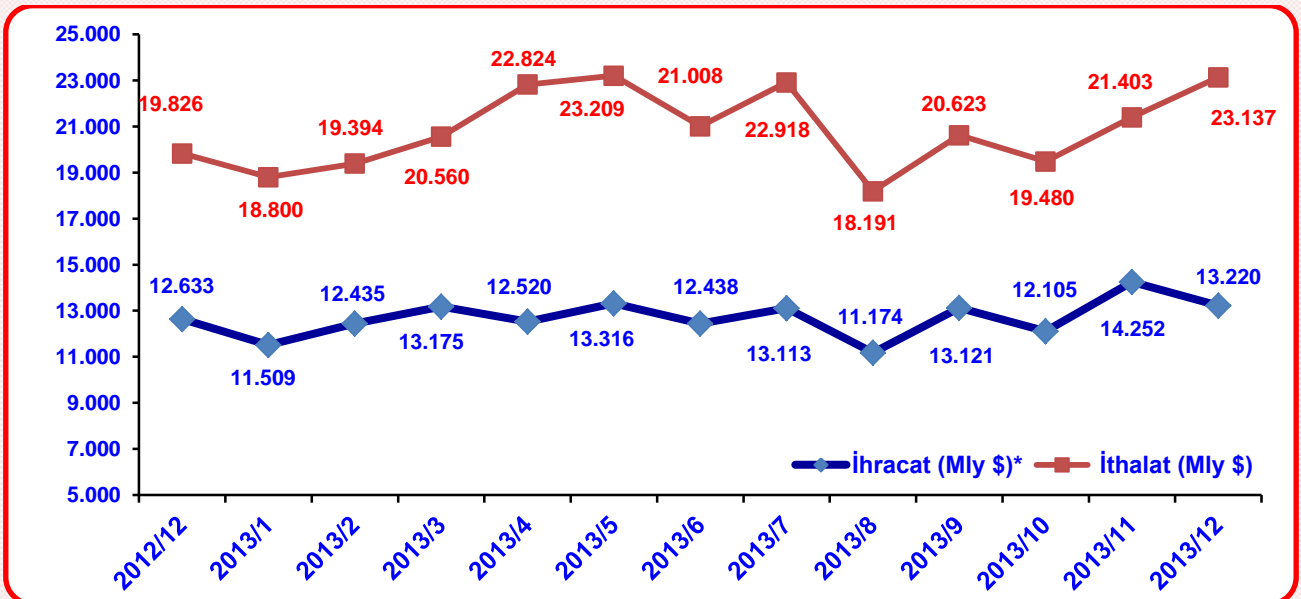
2013 yılında ihracat 2012 yılının göre %0,4 azalarak 151 milyar dolar, ithalat da %6,4 oranında artarak 251 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. Aynı dönemde dış ticaret açığı %18,7 oranında artarak 99 milyar dolar seviyesine yükselmiştir.

2012 yılı Aralık ayında %39,3 olan Avrupa Birliği'nin (AB) ihracattaki payı, 2013 yılı Aralık ayında %39,9'a yükselmiş; AB'ye yapılan 2012 yılının aynı ayına göre ihracat %6,6 oranında artarak, 5,2 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir.

2013 yılı Aralık ayında fasıllar düzeyinde en büyük ihracat kalemi, "motorlu kara taşıtları ve bunların aksam parçaları" (1.482 milyon \$) olurken; bu fasılı "kazanlar, makinalar, mekanik cihazlar ve aletler ile bunların aksam ve parçaları" (1.170 milyon \$); "elektrikli makine ve cihazlar, ses kaydetme verme, televizyon görüntü-ses kaydetme verme cihazları ve bunların aksam parça aksesuarı" (912 milyon \$) ve "demir ve çelik" (869 milyon \$) izlemiştir. "Mineral yakıtlar ve yağlar" (5.218 milyon \$); "kazanlar, makinalar, mekanik cihazlar ve aletler, bunların aksam ve parçaları" (3.130 milyon \$); "demir ve çelik" (1.804 milyon \$); "motorlu kara taşıtları ve bunların aksam parçaları" (1.665 milyon \$) ve "elektrikli makine ve cihazlar, ses kaydetme verme, televizyon görüntü-ses kaydetme verme cihazları ve bunların aksam parça aksesuarı" (1.647 milyon \$) ise en yüksek ithalat yapılan fasıllar olmuştur.

2013 yılında İzmir'in ihracatı 2012 yılına göre, %7,61 oranında artarak 9,3 milyar dolar, ithalatı da %0,72 oranında artarak 10,65 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir.

2013 yılında Ege Bölgesi'nin ihracatı 2012 yılına göre, %4 oranında artarak 17,75 milyar dolar, ithalatı da 2012 yılına göre %0,86 oranında azalarak 17,1 milyar dolar olarak kaydedilmiştir.

TEMEL EKONOMİK GÖSTERGELER TABLOSU

BÜYÜME	2008	2009	2010	2011	2012	2013/III
GSYH (Cari Fiyatlarla) (Milyon \$)	742.094	616.703	731.608	772.298	786.293	211.252
Büyüme Oranı (Sabit Fiyatlarla) (%)	0,7	-4,8	9,2	8,5	2,2	4,4
İmalat Sanayi (Sabit Fiyatlarla) (%)	-0,1	-7,2	13,6	10	1,9	4,9
İŞGÜCÜ VE İSTİHDAM	2008	2009	2010	2011	2012	Kas.13
İstihdam Edilen Kişi Sayısı (Bin Kişi)	21.194	21.277	22.594	24.110	24.821	25.443
İşsiz Sayısı (Bin Kişi)	2.611	3.471	3.046	2.615	2.518	2.784
İşsizlik Oranı (%)	11,0	14,0	11,9	9,8	9,2	9,9
Tarım Dışı İşsizlik Oranı (%)	13,6	17,4	14,8	12,4	11,5	12
ENFLASYON (%)	2009	2010	2011	2012	2013	Oca.14
ÜFE (yıllık)	5,93	8,87	13,33	6,17	4,47	10,72
TÜFE (yıllık)	6,53	6,40	10,45	8,94	7,49	7,75
DIŞ TİCARET (Milyon \$)	2008	2009	2010	2011	2012	Oca-Ara.13
İhracat	132.027	102.143	113.883	134.972	152.537	151.869
İthalat	201.964	140.928	185.544	240.834	236.544	251.651
Dış Ticaret Dengesi	-69.936	-38.786	-71.661	-105.863	-84.008	-99.782
Cari İşlemler Dengesi	-41.959	-13.991	-47.099	-77.089	-48.867	-65.004
DÖVİZ POZİSYON AÇIĞI (Milyar \$)	2008	2009	2010	2011	2012	2013/III
Reel Kesimin Döviz Pozisyon Açığı	-72,1	-65,5	-93,4	-124,8	-139,7	-165
BORÇLANMA (Milyar \$)	2008	2009	2010	2011	2012	2013/III
Dış Borç Stoku	281	269,2	291,9	304,2	336,9	373
Kamu	92,4	96,8	101	104,2	110,8	112
Özel	188,7	172,4	190,9	200	226	255
KREDİLER (Milyar \$)	2008	2009	2010	2011	2012	2013/IV
Özel Sektörün Yurtdışından Sağladığı Uzun Vadeli Kredi Borcu	141,3	128,8	119,8	127	138,3	156
SANAYİ ÜRETİM ENDEKSİ (Yıllık Ortalama % Değ.) Takvim Etkisinden Arındırılmış	2008	2009	2010	2011	2012	Ara.13
Toplam Sanayi	-1,1	-10,4	12,4	9,7	2,5	7,1
İmalat Sanayi	-2,2	-12,4	14	10,1	2,2	7,4
KAPASİTE KULLANIMI (%)	2009	2010	2011	2012	2013	Oca.14
Kapasite Kullanım Oranı	67,7	75,6	75,5	74,2	74,6	73,9
GÜVEN ENDEKSLERİ	2009	2010	2011	2012	2013	Oca.14
Reel Kesim Güven Endeksi	87,4	110,4	110,5	106,3	108,1	101,4
Tüketici Güven Endeksi	78,79	90,99	92,0	75,6	76	72,4
SANAYİ CİRO ENDEKSİ	2008	2009	2010	2011	2012	Ara.13
Sanayi Ciro Endeksi	158,4	138,2	162,7	208,4	140,1	173,9
MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇESİ (Milyon TL)	2009	2010	2011	2012	2013	Oca.14
Bütçe Dengesi	-52.761	-40.081	-17.439	-28.791	-18.449	1.907
PROTESTOLU SENET	2008	2009	2010	2011	2012	Oca-Ara.13
Protesto Edilen Senet Sayısı (Bin Adet)	1.574	1.600	1.216	919	1.075	1.091
Protesto Edilen Senet Tutarı (Milyon TL)	6.760	7.771	5.769	4.902	6.949	7.494
KARŞILIKSIZ ÇEK	2009	2010	2011	2012	2013	Oca.14
Banka Bildirimleri (Bin Adet)	1.911	900	595	905	787	59
Banka Ödeme Bildirimleri (Bin Adet)	1.117	610	382	388	347	27
BORSA VE DÖVİZ	2009	2010	2011	2012	2013	Oca.14
BIST 100 Endeksi	49.066	79.226	82.809	64.982	77.314	61.858
Euro/\$	1,4316	1,3377	1,2945	1,2858	1,3274	1,3630

SEKTÖREL BAKIŞ

ENERJİ SEKTÖRÜ

Son yıllarda sürekli ilerleme gösteren enerji sektörü, tüm dünya için stratejik öneme sahip olup, ekonominin güçlü bir alanı haline gelmiştir. Globalleşen dünyada, ekonomik büyümenin şartı üretimden geçmektedir. Bu bağlamda, sanayinin en önemli girdilerinden biri olan enerjinin kesintisiz, güvenilir kaynaklardan ve ucuza temini büyük önem arz etmektedir.

Uluslararası Enerji Ajansı'nın yayımladığı Dünya Enerji Görünümü 2013 raporuna göre; Dünyada enerji talebinin gelişmekte olan ekonomilere, özellikle Çin, Hindistan ve Ortadoğu'ya doğru kaydığı görülmektedir. 2020'li yıllarda Çin'in en büyük Petrol ithalatçısı, Hindistan'ın ise, en büyük kömür ithalatçısı olacağı öngörülmektedir. ABD ise, kendi yerel kaynaklarını kullanarak 2035 yılına doğru istikrarlı bir şekilde ilerlemektedir. Bu durum enerji ticaretinin Atlantik'ten Asya-Pasifik'e doğru kaydığını göstermektedir. Kuzey Amerika ise, yoğun şekilde ham petrol ithalatı yapmakta, 2035'e doğru ise, en büyük petrol ürünleri ihracatçısı olacağını sinyallerini vermektedir. Asya, küresel petrol ticaret merkezi olma yolunda ham petrolü kendine çekerek ilerlemektedir. Petrol akışı sadece Ortadoğu'dan değil, Rusya, Hazar Bölgesi, Afrika, Latin Amerika ve Kanada'dan da sağlanmaktadır. Dünyada petrole olan ihtiyacın artması konusunda OPEC ülkelerinin, ABD'nin üretiminin artması, Kanada'nın kumdan petrol üretmesi ve Brezilya'nın derin deniz üretimi ve küresel doğalgaz likiditelerinin artması rolünü azaltmıştır. 2020'li yıllara doğru OPEC'in azalışını sürdüreceği ve Ortadoğu'nun arzdaki artışın büyük bölümüne ortak olması beklenmektedir. 2030'a doğru Çin'in en büyük petrol tüketicisi olarak ABD'yi, Ortadoğu'nun da Avrupa Birliği'ni tüketimde geçeceği tahmin edilmektedir. Bunun yanı sıra, En çok petrokimya ve ulaştırma sektörlerinde petrol ihtiyacını artacağı öngörülmektedir.

Enerjinin dönüştürülmemiş şekli birincil enerji kaynakları (petrol, kömür, doğal gaz, nükleer, hidrolik, biyokütle, dalga-gelgit, güneş ve rüzgâr) ile dönüştürülmüş şekilde ikincil enerji kaynakları (elektrik, benzin, mazot, motorin, kok kömürü, ikincil kömür, petrokok, hava gaz, sıvılaştırılmış petrol gazı) olarak tanımlanmaktadır.

Dünyada kullanılmakta olan enerjilerin çoğu birincil enerji kaynaklarından elde edilmektedir. 2013 yılı BP enerji istatistikleri raporuna göre; Dünya 2012 yılında petrol rezervi 235,8 milyar ton, petrol üretimi 4.118,9 milyon ton, petrol tüketimi 4.130,5 milyon ton, rafine kapasitesi 92.531 milyon varil/gün, petrol ihracatı 55.314 milyon varil/gün, petrol ithalatı 55.314 milyon varil/gündür. En yüksek rafineri kapasitesine sahip beş ülke ise ABD, Çin, Rusya, Japonya ve Güney Kore'dir. Dünya 2012 doğalgaz rezervi 187,3 trilyon metreküp, doğalgaz üretimi 3.033,5 milyon ton, doğalgaz tüketimi 2.987,1 milyon ton, doğalgaz boru ihracatı 705,5, ithalatı da 705,5 milyar metreküptür. Dünya 2012 yılında kömür rezervi 860.938 milyon ton, kömür üretimi 3.845,3 milyon ton, kömür tüketimi 3.730,1 milyon tondur. Dünya 2012 yılında nükleer enerji tüketimi 560,4 milyon ton, hidroelektrik tüketimi 831,1 milyon ton, diğer yenilenebilir enerji tüketimi 237,4 milyon tondur. 2012 yılında dünya birincil enerji tüketimi toplam 12.476,6 milyon tondur. 2012 yılında dünya, birincil enerji tüketimi ortalamasının altında %1,8 oranında büyümüştür. Büyüme Afrika dışındaki tüm bölgelerde ortalamasının altında gerçekleşmiştir. Dünyanın önde gelen akaryakıt olmaya devam eden petrolde küresel enerji tüketimi %33,1 ile rekor seviyede olmasına rağmen son 13 yıl içinde pazar payında düşüş olmuştur. Güç üretiminde, %6,7 ile hidroelektrik ve %1,9 diğer yenilenebilir enerjiler küresel birincil enerji tüketiminde rekor kırmıştır. Asya Pasifik Bölgesi'nde 2012 yılında %40 küresel enerji tüketimi ve %69,9 küresel kömür tüketimi gerçekleşmiştir. Bölge aynı zamanda petrol ve hidroelektrik üretiminde lider konumdadır. Avrupa ve Avrasya ise, doğalgaz, nükleer enerji ve yenilenebilir enerji tüketiminde önde gelen bölgelerdir. Asya Pasifik Bölgesi'nde hakim olan yakıt türü olan kömür, toplam birincil enerji tüketiminin %50'den fazlasını oluşturmaktadır. Diğer bölgelerde ise petrol egemendir. Kömür tüketiminde OECD ülkelerinde düşüş, Çin ve Hindistan başta olmak üzere Asya ülkelerinde artış gözlenmektedir.

Türkiye Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı'nın verilerine göre; 2012 yılı birincil enerji arzı 121 milyon ton eşdeğer petrol(tep)dür. Bu arz kaynaklara göre, 44,2 milyon tep ve toplam arzın %37'si toplam katı yakıtlar (kömür, odun vb.), 37,3 milyon tep ve toplam arzın %31'i doğalgaz, 30,6 milyon tep ve toplam arzın %25'i petrol, 4,9 milyon tep ve toplam arzın %4'ü hidrolik, 1,46 milyon tep ve toplam arzın %1,21'i jeolojik ve diğer ısılar, 773 bin tep ve toplam arzın %0,64'ü jeotermal, 768 bin tep ve toplam arzın %0,63'ü güneş, 504 bin tep ve toplam arzın %0,42'si rüzgâr, 247 bin tep ve toplam arzın %0,20'si elektrik, 23 bin tep ve toplam arzın %0,02'si biyoyakıt olmak üzere dağılım göstermektedir.

Türkiye birincil enerji tüketiminde dünyada 21. sırada yer almaktadır. 2013 yılı BP enerji istatistikleri raporuna göre 2012 yılında; Türkiye enerji tüketimi 119,2 milyon tondur. Bu tüketimin %35'i doğalgaz, %26'sı petrol, %26'sı kömür, %7'si hidrolik ve %1,3'ünü yenilenebilir enerji oluşturmaktadır. Ayrıca Türkiye rafinaj kapasitesi 613 milyon varil/gün olup, dünyanın %0,66'sına denk gelmektedir. Bunun yanı sıra, 2012 yılında doğalgazda 34,9 milyar santimetreküp boru hattı ile 7,7 milyar santimetreküp sıvı doğalgaz ithalatı, 0,6 milyar santimetreküp boru hattı ihracatı yapılmıştır. Enerji ithalatımızın %98'ini doğalgaz, %92'sini ise petrol oluşturmaktadır. Tükettiğimiz enerjinin %70'den fazlasını ithal etmekteyiz.

Japonya, Kore, İtalya ve İspanya enerjide dışa bağımlılık oranı bizden yüksek olmasına rağmen, enerji politikalarını uzun vadeli ve ileriye dönük yönde uyguladıkları için çok büyük sorunlar yaşamamaktadırlar.

Türkiye'de doğalgaz tüketimi 2000 yılında 14,3 milyar metreküp iken, 2012 yılında 46,3 milyar metreküpe ulaşmıştır. Doğalgazda en kuvvetli büyüme gelişmekte olan yükselen ekonomi ülkelerinde görülmektedir. En fazla doğalgaz tüketen ilk 5 Avrupa ülkesi, Hollanda %54, İtalya %46, Ukrayna ve Türkiye %44, İngiltere %28'dir. Doğalgazda ithalatta dışa bağımlılık Hollanda %0, Ukrayna %63, Türkiye %99, İngiltere %48 ve İtalya %90 oranlarına sahiptir.

Doğalgazdaki arz güvenliği konusu en önemli sorundur. Tüketimin yoğun olduğu ülkelerde en az yıllık tüketiminin %20-30'u kadar depolama kapasitesine sahip olmak gerekmektedir. Yani talebin düşük olduğu zamanlarda depolama yapıp, yüksek olduğu zamanlarda kesintisiz iletim sağlanmalıdır. Avusturya, Macaristan ve Slovakya yıllık tüketiminin yarısından fazlasını, Almanya, Fransa ve İtalya %20'sini depolamaktadır. Türkiye ise, sadece yıllık tüketiminin %5'ini depolama kapasitesine sahiptir. İngiltere ve Belçika bu konuda yetersiz olmasına rağmen, Türkiye daha fazla tükettiği için daha çok önem arz etmektedir. Bu durumda depolama tesis maliyetlerinin yüksek olması sebebiyle kamu-özel sektör işbirliği ile yatırımlar yapılması gerekmektedir. Yapılan düzenlemelerde, özel sektöre makul bir getiri sağlanması yatırımları özendirilecektir.

Dünyada artan nüfus, kentleşme ve sanayileşme, artan ticaret şartları yenilenebilir kaynaklara ve enerjiye olan talebin hızla artmasına sebep olmaktadır. Yenilenebilir kaynaklardan enerji üretimi, küresel elektrik üretimi içinde %30'luk bir payı kapsamaktadır. Son yıllarda Çin bu konuda en yüksek artışı göstermekte olup, AB, ABD ve Japonya'nın artışlarının toplamından da fazladır. Türkiye enerji ihtiyacının yaklaşık %20'sini yerli kaynaklardan, yaklaşık %80'ini dışarıdan karşılamaktadır. Bu da enerjide ülkemizin dışa bağımlılığını öne çıkarmaktadır. Ülkemizde 2012 yılı verilerine göre, kurulu elektrik gücün yaklaşık olarak %33'ü hidroelektrikten, %23'ü kömürden ve %30'u doğalgazdan oluşmaktadır. Hızla büyüyen enerji talebinin karşılanmasında Türkiye için önemli olan doğalgazın %58'ine yakını Rusya'dan olmak üzere, İran ve Azerbaycan'dan boru hattıyla, Nijerya ve Cezayir'den de LNG doğalgaz ithalat yoluyla elde edilmektedir. Türkiye'nin bu ithalat bağımlılığından kurtulması için yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımını artırması gerekmektedir.